

Soveltava liikunta uusissa soterakenteissa – miten palveluketjuja vahvistetaan?

Soveltavan liikunnan päivät 2022

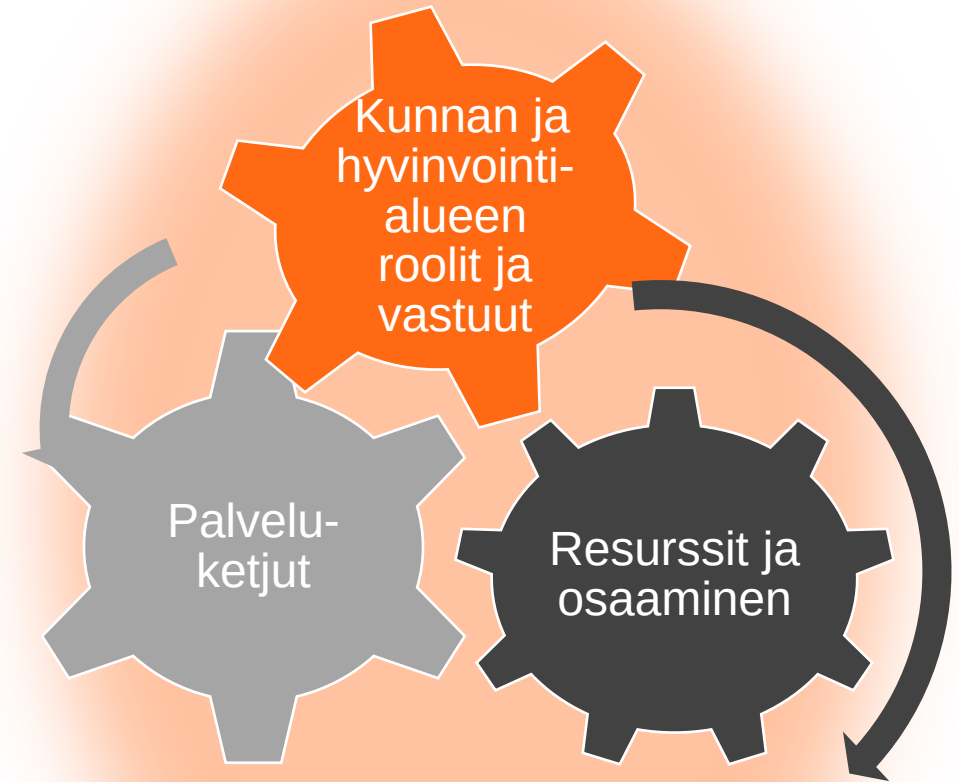
Sari Kivimäki

Liikkuva aikuinen -ohjelma

25.8.2022

Esityksen sisältö

- Soteuudistus ja palveluiden yhteensovittaminen
- Mitä ovat yhteiset kunnan ja hyvinvointialueen tehtävät?
- Ministeriön ohjeistukset
- Soveltava liikunta yhdyspinnalla
- Palvelujen kehittäminen katkeamattomiksi palveluketjuiksi.

Liikkumisen edistämisen taustalla

S.Marinin hallitusohjelma 2019-2023

- **Liikunnallinen kokonaisaktiivisuus nousee kaikissa ryhmissä.**
- Parannetaan kansansairauksien ehkäisyn ja hoidon vaikuttavuutta ja lisätään matalan kynnyksen elintapaohjausta.
- Toimitaan moniammatillisesti, vahvistetaan palveluketjuja.
- Ihmisillä on mahdollisuus hyvinvointia tukeviin valintoihin.

Soteuudistus 2023-

- Hyvinvointialueiden huolehdittava palvelujen yhteensovittamisesta sekä edistettävä palvelujen yhteensovittamista kunnan palvelujen kanssa.
- Palvelujen tulee olla oikea-aikaisia ja yhdenvertaisia.
- Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa.
- Hyvinvointialueiden ja kuntien on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä muiden terveyttä edistävien julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Liikunta osana hyvinvointikokonaisuutta soteuudistuksessa

- Liikuntaa tarkastellaan osana hyvinvoinnin kokonaisuutta
- Liikunta on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä
- Sote lähtee **yksilön** tarpeesta, ei yhdestä terveyden edistämisen osa-alueesta.

Ministeriöiden työryhmien ohjeistukset ja tarkistuslistat

Ohjeistuksen sisältö

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Liikuntaneuvonta yhdyspinnoilla – ohjeistus sote-uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon

- Liikuntaneuvonta osana elintapaohjausta
- Liikuntaneuvonnan palveluketjut
- Vastuujako
- Mittarit; vaikutukset ja vaikuttavuus
- Kirjaaminen
- Soveltava liikunta
- Move-mittaukset

[Liikuntaneuvonta yhdyspinnoilla -ohjeistus](#)

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Elintapaohjauksen tarkistuslista (stm)

Tarkoitettu hyvinvointialueiden valmistelijoille elintapaohjauksen yhdyspintapalvelujen suunnitteluun ja valmisteluun.

Esimerkki:

Yhdyspintapalveluihin tarvittavat kumppanuussopimukset ja vastaavat on valmisteltu.

x. Sopimuksessa määritellään liikuntaneuvonnan palveluketju, liikuntaneuvonnan tavoitteet ja toteutus, kohderyhmät ja toimijoiden roolit. Määritellään vastinpari hyvinvointialueen ja kunnan välillä.

Lista välitetään hyvinvointialueille elokuun lopussa

Liikunta- ja liikkumisarvioinnin tarkistuslista (okm)

Hyvinvointialueille ja kunnille

Esimerkkejä:

Vaikuttaako päätös mahdollisuuksiin edistää vammaisten henkilöiden liikkumista, liikunnan harrastamista ja toimintakykyä osana vammaispalveluita ja niiden tukitoimia, kuten osana päivätoimintaa, apuvälinepalveluita ja kuljetuspalveluita?

Vaikuttaako päätös kuntalaisten mahdollisuuksiin siirtyä osana liikuntaneuvonnan palveluketjua sosiaali- ja terveystieteiden kunnan ja yhdistysten tarjoamaan liikuntaan sekä aina omatoimiseen liikuntaan asti?

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Liikuntaneuvonnan itsearviointi

Rakennettu liikuntaneuvonnan valtakunnallisten suositusten tueksi

- Kehittämisfoorumin rakentama (kunta- ja järjestöedustajia)
- Pohjautuu Kuntaliiton laatuarviointiin (ITEarviointi)
- Yhdenmukaistaa liikuntaneuvontaa valtakunnallisesti
- Tuloksia tullaan hyödyntämään valtakunnallisessa arvioinnissa ja seurannassa

**LIIKKUVA
AIKUINEN**

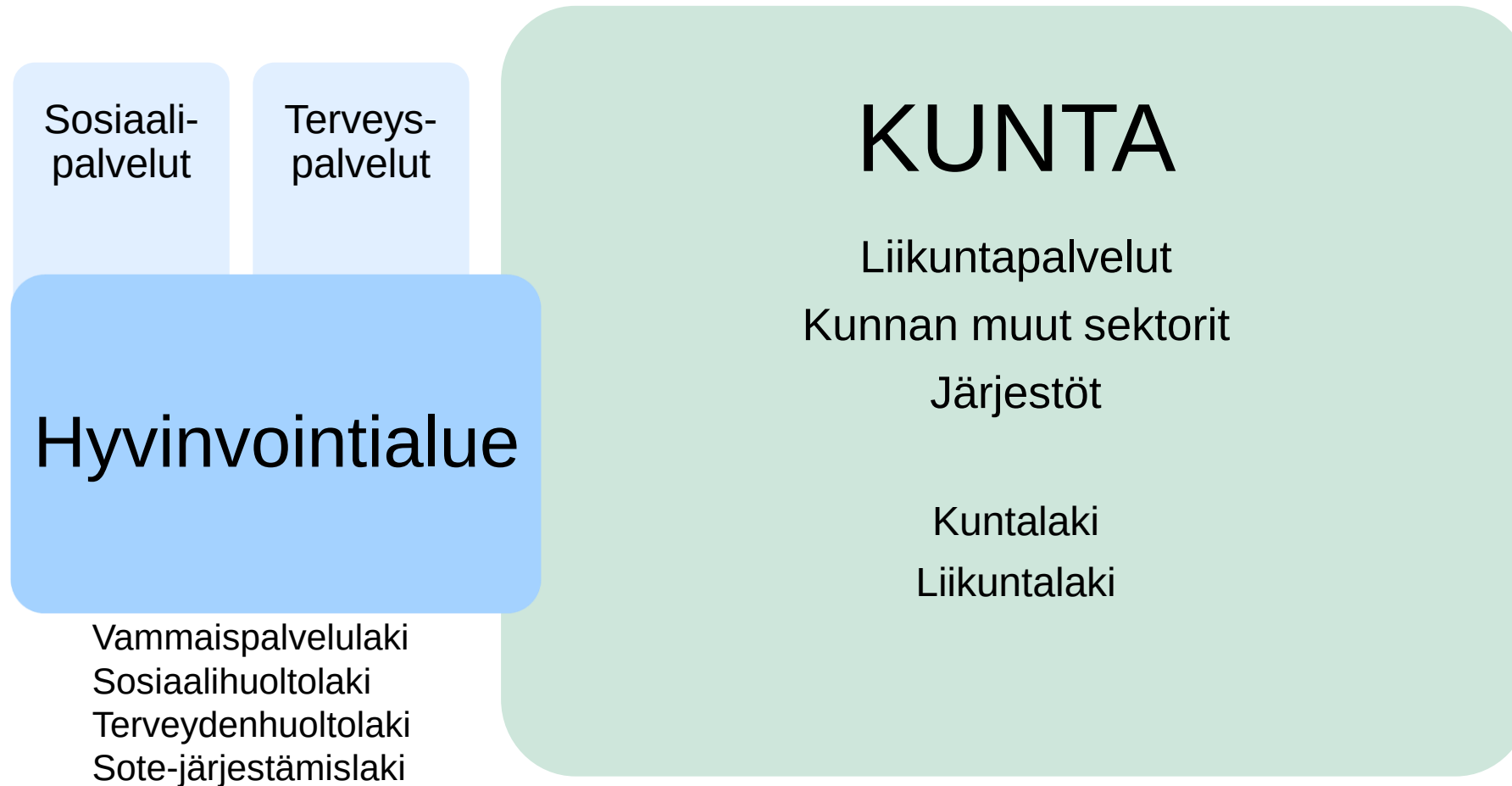
Liikunnan edistäminen kunnassa 2023-

Kunnat vastaavat jatkossakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä liikunnan keinoin.

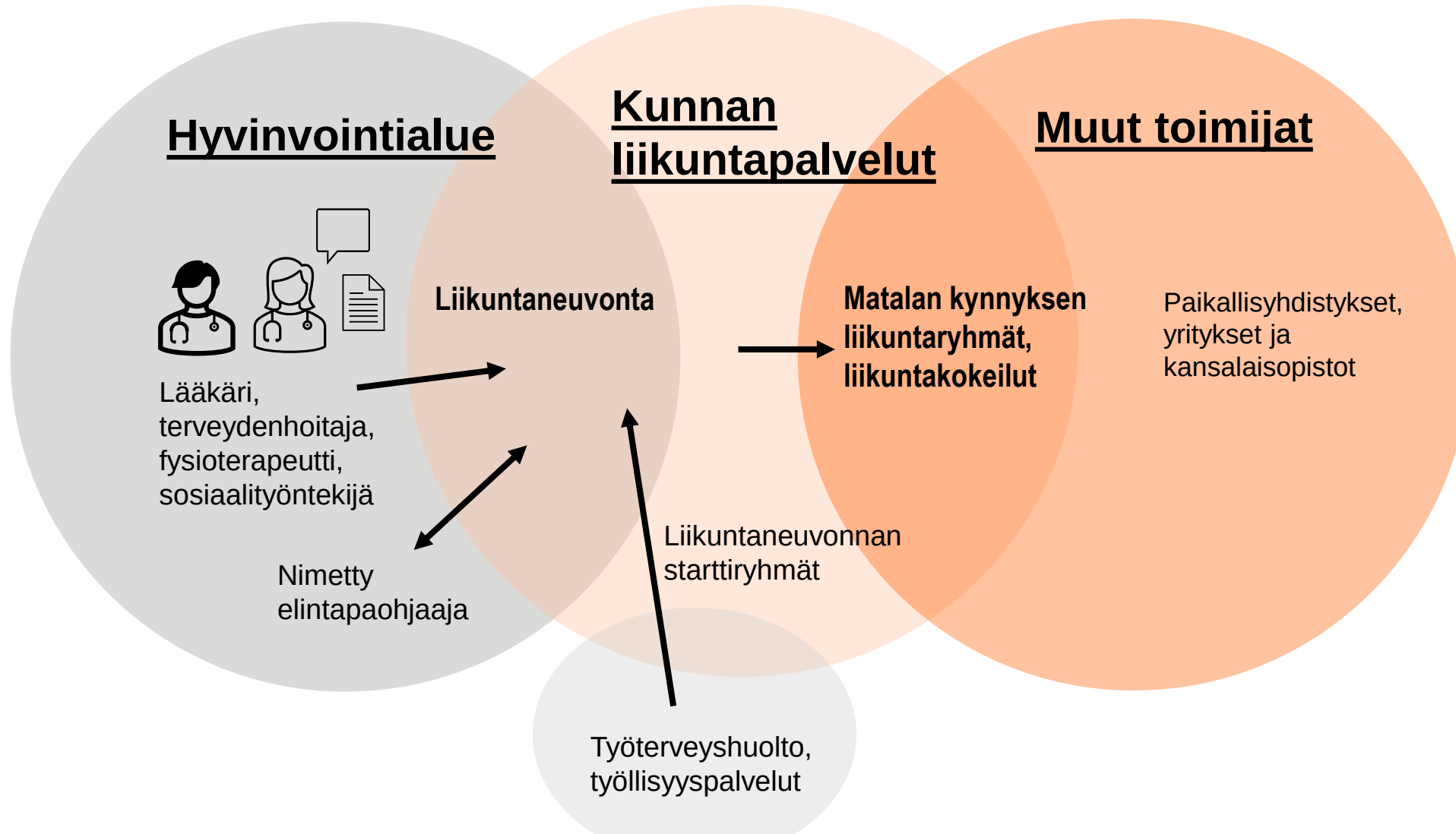
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on määriteltävä 1)tavoitteet ja 2)tavoitteita tukevat toimenpiteet.

- Luodaan **kumppanuussopimus**, jossa olennaista on sopia liikkumisen edistämisen vastuut ja roolit selkeiksi organisaatioiden välillä.
- Perustetaan poikkihallinnollinen liikunnan edistämisen **työryhmä**.
- Luodaan liikuntaneuvonnan **yhdyspinta** osaksi elintapaohjauksen kokonaisuutta.
- Nimetään liikuntaneuvonnan palveluketjun **vastinparit**.
- Huolehditaan, että palveluketjuun nimetään asiantuntijoita muun muassa kunnasta, hyvinvointialueelta ja järjestöistä.

Soveltavan liikunnan toimintakenttä

Liikunnan edistämisen yhdyspinnat

Liikuntaneuvonnan palveluketjut osana elintapaohjausta uusissa soterakenteissa -ohjeistus -22

Soveltava liikunta yhdyspinnalla

- Edellyttää usein toimivaa yhteistyötä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden kanssa.
- Edellyttää sujuvia käytäntöjä ja yhteistyörakenteita.
- Vastuut: työnjako, tehtäväjako ja roolit on sovittava selkeiksi: mistä kunnan liikuntapalvelut vastaa ja mistä hyvinvointialue vastaa.
- Kunnan tulee tarjota liikuntaneuvontaa terveytensä kannalta liian vähän liikkuvalla asukkailla. Myös soveltavan liikunnan asiakkaille.

Palveluketjun toimivuus

- Selkeä vastuunjako hyvinvoinnin ja liikuntapalvelun välille
- Yhteinen tahtotila!
- Palveluketjujen ja (prosessien) kuvaaminen
- Sovittu moniammatillinen työnjako > ”pelisäännöt”
 - * tilastointi, (kirjaaminen) ja muu tiedonsiirto
 - * toiminnan arviointi
 - * ohjautuminen palvelun pariin
 - * sovitut indikaattorit, tulosten hyödyntäminen!

Onnistumisen edellytykset

Luottamuksellinen vuorovaikutus

Säännöllinen yhteydenpito

Yhteinen viestintä ja markkinointi

Kehittämisryhmät

Osaamisen jakaminen

Tiedonkeruu ja sen hyödyntäminen

Jatkuva arviointi

Jo olemassa yhdyspinnalla toteutettavia toimintatapoja

- Palkattu määräaik. liikunnan ja elintapaohjauksen yhdyspintasuunnittelija
- Palkattu soteen elintapaohjaajia ja kuntiin liikuntaneuvoja
- Järjestetty työpajoja (liikunnan) palveluketjun toimijoiden kesken.
- Rakennettu liikkumisen palvelutarjotin
- Liikuntaneuvonnan koulutuskokonaisuudet sairaanhoitopiirien koordinoimana
- Elintapaohjaus yhdyspintapalveluna - verkostot, yhdyspintajaostot sekä maakunnalliset elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan verkostot.

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Yhteisesti sovittavat tukipalvelut

Avustajat

Kuljetuksiin liittyvät kysymykset

Esteettömyys ja saavutettavuus

Kuntoutuksen liikuntaryhmät ja muut yhteistyöryhmät

Tilojen käyttö

Liikuntaetuuksien myöntäminen & kustannusten jako

Järjestöyhteistyö

Viestintä

Riittävät henkilöstöresurssit ja osaaminen

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Riittävät henkilöstöresurssit ja osaaminen

- Laadukkaan yhdyspintatyön edellytys on, että hyvinvointialueiden ja kuntien on **resursoitava riittävästi elintapaohjauksen osaamiseen ja henkilöstöön**. (Elintapaohjauksen tarkistuslista, stm)
- Kuntien, järjestöjen, yhdistysten sekä yritysten toimintaa voidaan **tuetaan koulutusten** ja elintapaohjausta edistävien materiaalien kautta sekä viestinnän avulla. (Elintapaohjauksen tarkistuslista, stm)
- Uudistuksessa mahdollinen **työntekijöiden vaihtuvuus ei saa vaikuttaa liikuntapalveluiden laatuun ja saatavuuteen** (Liikuntaneuvonta yhdyspinnalla, okm).
- Liikuntaneuvojalla on mahdollisuus kehittää osaamistaan säännöllisillä koulutuksilla ja liikuntaneuvonnassa on **riittävät työaikaresurssit** suhteessa asiakasmäärään. Liikuntaneuvonta yhdyspinnalla, okm).

Osaamisen tarve käytännön liikuntatyössä?

- Yhteistyö kunnan ja tulevien hyvinvointialueiden kesken
- Palveluketjun rakentaminen
- Ohjautuminen palvelusta toiseen
- “Käyttäytymisen muutokseen liittyvä neuvonta”
- Käytännön työkalut, materiaalit

(Onnistumisen edellytykset, Nykytilan selvitys, Liikkuva aikuinen)

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Uudet soterakenteet muuttaa, vai muuttaako palveluketjujen toimivuutta?

Mikä ei muutu?

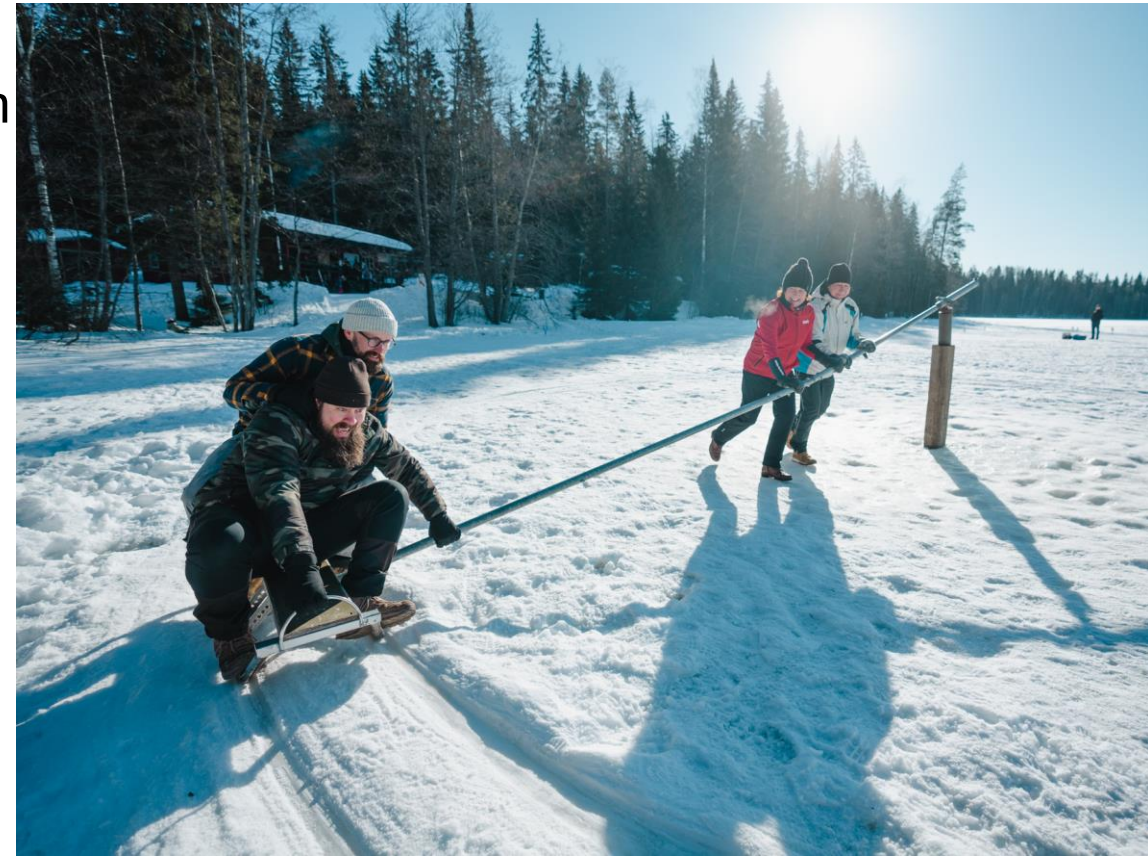
- Samat asiakkaat
- Sama asiantuntijajoukko
- Olemassa olevat verkostot?
- Liikuntaneuvontaan ohjautuminen?

Mikä muuttuu?

- Terveystieteiden järjestäjä muuttuu
- Hyvinvoinnin vastuu > roolit muokkautuvat
- Olemassa olevat verkostot?
- Rakennetaan kumppanuussopimukset ja päivitetään palveluketjuihin liittyviä sopimuksia.
- Rajattujen kirjaamisen sopimukset uusittava?

Mitä mahdollisuuksia uudistus tuo?

- Uusi aktiivisempi kehittämissyhteistyö ammattilaisten kesken
- Palveluketjujen kehittämissyhteistyö vahvistuu
- Käytäntöjen yhtenäistäminen koko hyvinvointialueella
- Elintapaohjaus ml. liikunnallisen elämäntavan edistäminen vahvempana asiakirjoissa.
- Liikkumisen vaikutusten arviointi? Mahdollisuuksia edistää soten vahvemman mukanaolon myötä.
- Yhteisen viestinnän edistäminen

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Mitä **me** voimme tehdä?

- Toimivat mallit esille! Toimivat palveluketjut esille!
 - valmistelijoiden viestinnässä, verkkosivuilla, mediassa jne.
- Liikunnan/liikkumisen perustelut näkyväksi
- Resurssien tarpeen näkyvyys
- Aktiivinen verkostotyö, uudet kumppanuudet
- Eri suositusten käyttöönotto
- Vaikutusten ja vaikuttavuuden näkyvyys
- Arviointimateriaalin hyödyntäminen > vahvuudet ja kehittämiskohteet esille
- Kirjaamisen ja tilastoinnin tärkeyden näkyvyys
- Liikkumisen puheeksiotto; merkityksen korostaminen, kannustus, työkalujen levittäminen jne.
- Liikuntaneuvonnan ja soveltavan liikunnan näkyvyys hyvinvointiraportoinnissa
- Jne.

Jo nyt toimivaa ei kannata särkeä tai piilottaa

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Liikunnan edistäminen yhteiseksi asiaksi

- Yhdessä tekeminen kannattaa aloittaa viimeistään nyt – pienetkin askeleet kannattaa ottaa ennen vuodenvaihdetta.
- Keskitytään poikkihallinnolliseen tekemiseen.

*Perusteluna kuntien elinvoima,
hyvinvointialueen toimivuus*

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Valtakunnalliset liikunnan ja elintapaohjauksen työryhmät

LIPOKOn alainen **Liikuntaneuvonta osana elintapaohjausta uusissa soterakenteissa** työryhmä. Liikuntaneuvonta yhdyspinnalla julkaistiin kesäkuussa -22.

Kansanterveyden neuvottelukunnan **Elintapaohjauksen -työryhmä** on luonut hyvinvointialueille elintapaohjauksen tarkistuslistan, sekä materiaalia elintapaohjauksen sisällöstä.

UUSI! Kansanterveyden neuvottelukunnan **Liikunnan ja ravitsemuksen edistämisen -jaosto**. Aloittaa syyskuussa 2022.

Valtakunnallinen yhdyspintaryhmä. Jäsenenä liikunnan edistämisen asiantuntija.

**LIKKUVA
AIKUINEN**

Liikunta sotemyllerryksessä 27.9.2022

Tule mukaan Liikkuva aikuinen -ohjelman syksyn ensimmäiseen ETUKENO -verkkotapahtumaan!
Liikuntaneuvonta sotemyllerryksessä 27.9!

Ilmoittautuminen:

<https://liikkuva aikuinen.fi/ajankohtaista/liikuntaneuvonta-sotemyllerryksessa/>

Verkkotapahtuma on maksuton

Tervetuloa!

**LIKKUVA
AIKUINEN**

LIKKUVA AIKUINEN

SARI KIVIMÄKI
+358400247444
sari.kivimaki@jamk.fi

**LIKKUVA
AIKUINEN**